

NGƯỜI THẦY GIÁO TRONG KỶ NGUYÊN SỐ

PGS.TS. Tô Bá Trường

Viện Nghiên cứu Hợp tác Phát triển Giáo dục

Email: tobatruong@gmail.com.

Tóm tắt: Bài viết “Người thầy giáo trong kỷ nguyên số” bàn về vai trò, phẩm chất và năng lực của người thầy trong bối cảnh chuyển đổi số của nền giáo dục Việt Nam hiện nay. Tác giả nhấn mạnh rằng, mặc dù công nghệ đang thay đổi sâu sắc phương thức dạy và học, nhưng người thầy vẫn là trung tâm, là linh hồn của giáo dục. Bài viết phân tích những thách thức mà đội ngũ giáo viên đang phải đối mặt: áp lực nghề nghiệp, khoảng cách công nghệ, sự bất bình đẳng về cơ sở vật chất, cùng với yêu cầu đổi mới chương trình, phương pháp giảng dạy. Từ đó, bài viết đề xuất các giải pháp nhằm nâng cao chất lượng giáo dục trong thời đại số, như: tăng cường năng lực số cho giáo viên, đầu tư hạ tầng công nghệ, đổi mới chương trình, và đặc biệt là phát triển tinh thần học tập suốt đời, lòng yêu nghề và nhân cách người thầy. Bằng giọng văn chính luận - nhân văn, bài viết cũng gửi gắm thông điệp tri ân tới các thế hệ nhà giáo, đồng thời khẳng định niềm tin vào thế hệ thầy cô trẻ - những người đang gìn giữ và sáng tạo tri thức mới cho dân tộc trong kỷ nguyên số.

Từ khóa: Người thầy, giáo dục số, chuyển đổi số, phẩm chất và năng lực giáo viên, học tập suốt đời, giáo dục nhân văn, thầy cô trẻ, giáo dục Việt Nam hiện đại.

Nhận bài: 08/01/2026; Biên tập: 09/01/2026; Phản biện: 12/01/2026; Duyệt đăng: 19/01/2026.

1. Lời mở đầu

Trong kho tàng văn hóa dân tộc Việt Nam, hình ảnh người thầy luôn được trân trọng, tôn vinh như biểu tượng của tri thức, đạo lý và nhân cách. Từ những ngôi trường làng thuở xưa đến các giảng đường hiện đại hôm nay, người thầy vẫn là ngọn đuốc sáng dẫn đường cho các thế hệ, là người truyền chữ, rèn người, nuôi dưỡng khát vọng và gieo mầm tri thức cho tương lai.

Mỗi giai đoạn phát triển của đất nước đều in dấu công lao của những người làm nghề dạy học. Trong thời chiến, họ là những người gieo chữ giữa bom đạn, giữ lửa tri thức cho dân tộc. Trong thời bình, họ là những người âm thầm vun đắp trí tuệ con người Việt Nam, góp phần đưa đất nước tiến vào kỷ nguyên hội nhập. Và hôm nay, trong thời đại số, thời đại của trí tuệ nhân tạo, dữ liệu lớn và chuyển đổi số toàn cầu, người thầy lại một lần nữa đứng trước những thử thách và cơ hội mới.

Công nghệ đang làm thay đổi căn bản cách chúng ta học, cách chúng ta dạy và cả cách chúng ta sống. Kiến thức không còn nằm yên trong những trang sách giáo khoa, mà được lan tỏa trên không gian mạng, qua hàng tỷ dữ liệu mở, qua các nền tảng học tập trực tuyến. Ở đó, vai trò của người thầy không mất đi, mà chuyển hóa từ người “truyền đạt” tri thức thành người “dẫn dắt”, “khơi gợi”, “truyền cảm hứng” và “định hướng giá trị” cho người học.

Câu hỏi đặt ra cho giáo dục hôm nay không chỉ là “Chúng ta sẽ dạy gì?”, mà còn là “Chúng ta sẽ dạy như thế nào?”, “Người thầy của kỷ nguyên số cần trở thành ai?”. Bài viết này xin được chia sẻ đôi điều về vai trò, phẩm chất, những yêu cầu và thách thức của người thầy trong bối cảnh mới, cùng những suy ngẫm về con đường giữ gìn và thắp sáng ngọn lửa nghề giáo trong thời đại công nghệ phát triển như vũ bão.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Vai trò của người thầy trong kỷ nguyên số

2.1.1. Người thầy - trung tâm của quá trình giáo dục và đổi mới

Dù công nghệ có tiến xa đến đâu, người thầy vẫn là linh hồn của giáo dục. Không có công nghệ nào có thể thay thế được cảm xúc, tình yêu thương và tấm gương đạo đức mà người thầy mang đến cho học trò. Ở mọi giai đoạn lịch sử, người thầy luôn đóng vai trò trung tâm, người khơi dậy ước mơ, truyền niềm tin và định hình nhân cách cho các thế hệ.

Trong kỷ nguyên số, người thầy không còn là “kho tri thức duy nhất” như trước, nhưng chính vì thế mà vai trò của họ lại càng lớn hơn - đó là người dẫn đường, người tổ chức, người kết nối tri thức nhân loại với người học. Trước biển thông tin mênh mông, học trò dễ lạc lối trong những dữ kiện rời rạc, đôi khi sai lệch. Chỉ có người thầy, với bản lĩnh nghề nghiệp và năng lực phân tích, mới giúp các em nhận diện đâu là giá trị thật, đâu là điều đáng tin, đâu là hướng đi đúng trong học tập và cuộc sống.

Người thầy trong thời đại mới không chỉ “truyền chữ”, mà còn truyền năng lực học tập suốt đời, giúp học sinh biết cách học, biết cách tự thích ứng và tự phát triển trong thế giới biến đổi không ngừng. Như UNESCO đã khẳng định: “Người học của thế kỷ XXI không chỉ cần học để biết, mà phải học để làm, học để chung sống, và học để tự khẳng định mình”.

2.1.2. Người thầy - người giữ gìn và phát triển giá trị đạo đức, nhân văn

Nếu tri thức là ánh sáng của trí tuệ, thì đạo đức là ánh sáng của tâm hồn. Trong kỷ nguyên số, nơi con người ngày càng bị bao quanh bởi công nghệ, mạng xã hội và giá trị vật chất, vai trò của người thầy như một “ngọn đèn đạo lý” càng trở nên thiết yếu.

Không chỉ dạy học sinh tri thức, người thầy còn

dạy cách làm người, dạy về nhân ái, trung thực, tôn trọng và trách nhiệm. Trên mạng xã hội, học sinh có thể bắt gặp hàng nghìn luồng tư tưởng, quan điểm khác nhau, trong đó không ít điều sai lệch, thậm chí độc hại. Chính người thầy là người giúp học sinh có “bộ lọc đạo đức”, biết phân biệt đúng - sai, biết chọn cái thiện, tránh cái ác, giữ gìn bản sắc Việt Nam trong dòng chảy hội nhập.

Thầy cô không chỉ là người “dạy chữ” mà còn là người “gieo người”. Một lời nói, một hành động, một thái độ của thầy cô có thể tác động sâu sắc đến tâm hồn học trò. Nhiều học sinh sau này vẫn nhớ mãi “ánh nhìn tin tưởng”, “nụ cười khích lệ” hay “bàn tay vỗ vai động viên” của thầy cô những ngày còn ngồi trên ghế nhà trường. Chính những điều tưởng nhỏ bé ấy làm nên sức mạnh nhân văn của người thầy, thứ không bao giờ có thể thay thế bằng máy móc hay trí tuệ nhân tạo.

2.1.3. Người thầy - người hướng dẫn và đồng hành trong hành trình học tập

Trong không gian học tập mở, học sinh ngày nay có thể học ở mọi nơi, mọi lúc. Tuy nhiên, điều đó không có nghĩa là học sinh có thể tự học mà không cần thầy cô. Ngược lại, người thầy càng trở nên quan trọng trong vai trò người định hướng, giúp học sinh phát triển khả năng chọn lọc, phân tích, tổng hợp thông tin, đồng thời hình thành tư duy phản biện và sáng tạo.

Người thầy trong kỷ nguyên số giống như một “huấn luyện viên tri thức”, không chỉ cung cấp nội dung mà còn thiết kế lộ trình học tập, khuyến khích sự khám phá và tự chủ của người học. Ở đó, người thầy vừa là người chỉ đường, vừa là người bạn đồng hành. Họ giúp học sinh nhận ra rằng tri thức không nằm ngoài cuộc sống, mà chính là hơi thở của cuộc sống.

Những lớp học trực tuyến, những diễn đàn học tập mở, những tiết học tích hợp công nghệ, tất cả đều cần đến bàn tay và khối óc của người thầy. Bởi công nghệ chỉ là công cụ, con người mới là chủ thể sáng tạo và truyền cảm hứng.

2.1.4. Người thầy - tấm gương sống động cho thế hệ trẻ

Người thầy không chỉ dạy bằng lời nói, mà bằng cả cuộc đời mình. Học trò học ở thầy cô không chỉ là tri thức, mà là cách sống, cách nghĩ, cách vượt qua khó khăn và cách làm người tử tế. Trong kỷ nguyên số, hình ảnh người thầy càng có sức lan tỏa lớn, mỗi hành động, mỗi lời nói, mỗi dòng chia sẻ trên mạng xã hội của thầy cô đều có thể trở thành bài học cho học trò.

Vì thế, giữ gìn phẩm hạnh, bản lĩnh và nhân cách người thầy là trách nhiệm lớn lao nhưng cũng đầy vẻ đẹp. Đó là sự hòa quyện giữa trí tuệ, lòng nhân và tinh thần cống hiến, là “ngọn lửa sống” mà không công nghệ nào có thể sao chép được.

Như lời Bác Hồ từng nói: “Nhiệm vụ của người

thầy không chỉ dạy chữ, mà còn dạy làm người”. Trong kỷ nguyên số, điều ấy vẫn nguyên giá trị. Và chính sự hiện diện của người thầy, với trái tim chân thành và tâm hồn trong sáng, đã làm cho giáo dục không chỉ là hành trình học tập, mà là hành trình vun đắp nhân cách con người.

2.2. Phẩm chất và năng lực của người thầy hiện đại

Nếu coi “vai trò” là vị trí của người thầy trong xã hội, thì “phẩm chất và năng lực” chính là linh hồn và sức mạnh nội tại giúp họ hoàn thành sứ mệnh của mình. Trong kỷ nguyên số, nơi tri thức được cập nhật từng phút, từng giây, người thầy không thể chỉ dựa vào vốn hiểu biết đã có, mà phải liên tục học hỏi, đổi mới và làm chủ công nghệ. Song, hơn hết, người thầy của thời đại mới vẫn cần giữ vững cốt lõi truyền thống: đạo đức, nhân văn và tình yêu thương con người.

2.2.1. Đạo đức nghề nghiệp - giá trị gốc của người thầy

Trong bất kỳ hoàn cảnh nào, đạo đức nghề nghiệp vẫn là nền tảng vững bền của người thầy. Nghề dạy học là nghề đặc biệt, bởi sản phẩm của nó không phải là vật chất hữu hình, mà là con người - nhân cách sống, trí tuệ và tâm hồn. Vì thế, mỗi lời nói, cử chỉ, cách ứng xử của người thầy đều có sức ảnh hưởng âm thầm mà sâu sắc đến học trò.

Thời đại số đem đến cho giáo viên nhiều công cụ hiện đại, nhiều phương tiện mới để giảng dạy, nhưng cũng đặt họ trước những thách thức đạo đức chưa từng có. Khi mạng xã hội trở thành một phần đời sống, khi thông tin lan tỏa nhanh chóng, thì từng hành vi, lời nói của người thầy đều có thể được hàng trăm người biết đến. Giữ vững phẩm hạnh, trung thực, khách quan và nhân ái trong mỗi hành động - đó chính là điều làm nên bản lĩnh đạo đức của người thầy hiện đại.

Giống như một ngọn đèn dầu giữa gió, đạo đức nghề nghiệp là thứ giúp người thầy đứng vững giữa những đổi thay chóng mặt của công nghệ và xã hội. Đó là lời nhắc nhở rằng: Dù công nghệ có thể thay đổi cách dạy, chỉ trái tim mới có thể dạy người.

2.2.2. Năng lực số - điều kiện không thể thiếu của giáo viên hiện nay

Nếu đạo đức là “trái tim”, thì năng lực số là “đôi tay” của người thầy trong kỷ nguyên mới. Một người thầy giỏi hôm nay không chỉ am hiểu kiến thức chuyên môn, mà còn phải biết sử dụng công nghệ để truyền tải tri thức một cách sáng tạo và hiệu quả.

Người thầy hiện đại cần thành thạo các công cụ giảng dạy trực tuyến, hiểu biết về trí tuệ nhân tạo (AI), dữ liệu lớn (Big Data), và các nền tảng học tập mở (MOOCs, LMS...). Họ cần biết thiết kế bài giảng số, tạo môi trường học tập tương tác, biết phân tích dữ liệu học sinh để điều chỉnh phương pháp dạy phù hợp.

Tuy nhiên, năng lực số không chỉ là kỹ năng kỹ thuật, mà còn là năng lực tư duy và đạo đức số. Một người thầy có năng lực số phải biết cách sử dụng công nghệ một cách nhân văn, biết chọn lọc, kiểm chứng thông tin, biết bảo vệ học trò trước những rủi ro của không gian mạng.

Trong đại dịch COVID-19, hàng triệu giáo viên Việt Nam đã phải làm quen với dạy học trực tuyến chỉ trong thời gian ngắn. Có người ban đầu ngỡ ngàng, loay hoay với đường truyền và thiết bị, nhưng rồi tất cả đều nỗ lực thích ứng. Những bài giảng online giản dị, đôi khi giữa tiếng gà gáy, tiếng mưa rơi, lại trở thành minh chứng sống động cho tinh thần tự học, sáng tạo và kiên trì của người thầy Việt Nam. Chính sự linh hoạt đó cho thấy năng lực số không chỉ là công cụ, mà là tinh thần vượt khó, sẵn sàng đổi mới.

2.2.3. Tư duy phản biện và sáng tạo - chìa khóa mở cánh cửa giáo dục tương lai

Trong thời đại tri thức bùng nổ, người thầy không thể chỉ dạy học sinh “biết”, mà còn phải giúp các em “hiểu” và “nghĩ khác đi”. Tư duy phản biện trở thành năng lực cốt lõi, không chỉ của học sinh, mà của chính người thầy. Một người thầy có tư duy phản biện là người không ngừng đặt câu hỏi: “Cách dạy này đã phù hợp chưa?”, “Liệu có phương án nào giúp học sinh hứng thú hơn?”, “Điều gì sẽ giúp các em tự học tốt hơn?”

Người thầy sáng tạo là người dám đổi mới, dám thử nghiệm, dám thất bại để tìm ra con đường mới. Họ biết rằng mỗi học sinh là một thế giới riêng, nên không có một phương pháp dạy chung cho tất cả. Chính sự sáng tạo giúp giáo viên biến mỗi tiết học thành một hành trình khám phá, mỗi bài giảng thành một trải nghiệm sống.

Ngày nay, khi công nghệ có thể “trả lời” gần như mọi câu hỏi, thì điều học sinh cần không chỉ là “đáp án”, mà là năng lực đặt câu hỏi mới. Và chỉ người thầy có tư duy sáng tạo, phản biện mới có thể truyền cảm hứng ấy cho học trò.

2.2.4. Tình yêu thương và năng lực thấu cảm - trái tim của giáo dục nhân văn

Một tiết học có thể được hỗ trợ bằng AI, nhưng không có trí tuệ nhân tạo nào hiểu được nỗi buồn của học sinh, không có phần mềm nào cảm nhận được ánh mắt rụt rè hay niềm vui khi trò tiến bộ. Chỉ có người thầy, với trái tim biết yêu thương và thấu cảm mới có thể chạm đến tâm hồn học sinh.

Người thầy giỏi là người biết nhìn thấy tiềm năng trong từng học trò, ngay cả ở những em nhút nhát, học yếu hay có hoàn cảnh khó khăn. Họ không chỉ dạy bằng lý trí, mà dạy bằng trái tim, bằng niềm tin rằng “không có học sinh nào là không thể tiến bộ, chỉ là chưa được khơi dậy đúng cách”.

Tình yêu thương giúp người thầy kiên nhẫn hơn, nhân hậu hơn, và sáng tạo hơn trong cách dạy. Nó giúp người thầy vượt qua mệt mỏi, giữ ngọn lửa

nghe qua những giờ đứng lớp, qua áp lực thi cử, số điểm, qua bao khó khăn đời sống. Như một nhà giáo dục từng nói: “Người thầy dạy giỏi là người khiến học sinh muốn học, không phải vì sợ, mà vì được yêu”.

2.2.5. Tinh thần học tập suốt đời - bản lĩnh của người thầy trong thế giới thay đổi

Trong thời đại mà tri thức nhân loại nhân đôi sau mỗi vài năm, người thầy không thể ngừng học. Nếu ngừng lại, nghĩa là tụt hậu. Học suốt đời không còn là khẩu hiệu, mà là yêu cầu sống còn với mỗi giáo viên.

Tinh thần học tập suốt đời thể hiện ở việc người thầy luôn tò mò, luôn tìm tòi những cái mới, luôn sẵn sàng thay đổi. Họ đọc sách, tham gia tập huấn, học trực tuyến, nghiên cứu khoa học, chia sẻ kinh nghiệm với đồng nghiệp. Họ biến mỗi bài giảng thành một cơ hội học tập, không chỉ cho học sinh, mà cho chính mình.

Người thầy học suốt đời không chỉ làm giàu kiến thức, mà còn làm giàu tâm hồn. Họ học để hiểu học trò hơn, để yêu nghề hơn, để thấy mình vẫn trẻ trung trong hành trình gieo chữ. Chính tinh thần ấy làm nên sức sống lâu bền của nghề dạy học, nghề của tương lai, nhưng cũng là nghề của trái tim.

Trong kỷ nguyên số, phẩm chất và năng lực của người thầy không chỉ đo bằng bằng cấp hay kỹ năng, mà còn được thể hiện qua bản lĩnh, lòng yêu nghề và khả năng thích ứng với thay đổi. Một người thầy của thế kỷ XXI phải vừa là người dạy, vừa là người học; vừa là người kiến tạo tri thức, vừa là người giữ gìn đạo lý.

Công nghệ có thể làm cho việc dạy học hiệu quả hơn, nhanh hơn, rộng hơn, nhưng chỉ người thầy, bằng trí tuệ và tấm lòng, mới làm cho giáo dục trở nên ấm áp và có linh hồn.

2.3. Những thách thức và giải pháp nâng cao chất lượng giáo dục trong thời đại số

Bước vào kỷ nguyên số, giáo dục Việt Nam đang đứng trước một thời cơ lớn để đổi mới và bứt phá. Chưa bao giờ con người có nhiều cơ hội tiếp cận tri thức như hôm nay. Chỉ với một chiếc điện thoại thông minh, một học sinh ở vùng cao có thể tham dự lớp học trực tuyến của giáo viên tại thành phố, hay cùng học một khóa của đại học hàng đầu thế giới.

Nhưng đi cùng cơ hội ấy là vô vàn thách thức sâu sắc: thách thức về chương trình, về con người, về công nghệ và cả về đạo đức, nhân cách trong một thế giới ảo hóa. Chính trong sự giằng co ấy, người thầy, với vai trò trung tâm, cần được trang bị năng lực mới để đảm đương sứ mệnh “giữ hồn dân tộc trong không gian số”.

2.3.1. Thách thức về chương trình, phương pháp và nội dung giáo dục

Chương trình giáo dục phổ thông 2018 đã mở ra hướng tiếp cận mới, chuyển từ “truyền thụ kiến thức” sang “phát triển phẩm chất và năng lực học

sinh”. Tuy nhiên, việc triển khai trên thực tế vẫn còn nhiều bất cập. Không ít nơi, giáo viên vẫn dạy nặng về lý thuyết, học sinh học để thi, trong khi các kỹ năng mềm, kỹ năng số, kỹ năng sống chưa được chú trọng đúng mức.

Bên cạnh đó, việc ứng dụng công nghệ vào giảng dạy còn thiếu đồng bộ. Một số giáo viên còn lúng túng với công cụ kỹ thuật số, trong khi học sinh lại quen với môi trường mạng. Sự chênh lệch ấy tạo nên “khoảng cách thế hệ số” ngay trong lớp học - nơi thầy đôi khi phải học lại từ chính học trò của mình.

Hơn nữa, không ít bài học trên mạng hiện nay có nội dung chưa được kiểm chứng, khiến học sinh dễ tiếp thu kiến thức sai lệch. Do đó, giáo dục cần không chỉ đổi mới nội dung, mà còn đổi mới cách dạy và cách học, giúp học sinh biết học một cách có chọn lọc, có phê phán và có định hướng giá trị.

2.3.2. Thách thức về đội ngũ giáo viên - thiếu, yếu và áp lực lớn

Một trong những thách thức lớn nhất của giáo dục hiện nay chính là đội ngũ giáo viên, lực lượng trực tiếp thực hiện đổi mới. Nhiều giáo viên, đặc biệt ở vùng sâu, vùng xa, chưa có điều kiện được đào tạo bài bản về công nghệ, phương pháp dạy học tích hợp hay quản trị lớp học số.

Ngoài ra, chế độ đãi ngộ còn hạn chế khiến không ít giáo viên giỏi rời bỏ nghề, trong khi giáo viên trẻ gặp nhiều áp lực về khối lượng công việc, thu nhập, đánh giá thi đua. Nghề dạy học, vốn đã vất vả, nay lại thêm gánh nặng chuyển đổi số, dẫn đến tình trạng quá tải và mệt mỏi nghề nghiệp.

Một khảo sát của Bộ Giáo dục và Đào tạo năm 2024 cho thấy, hơn 60% giáo viên cảm thấy “áp lực cao” khi phải thường xuyên cập nhật công nghệ và hồ sơ dạy học điện tử. Đó là tín hiệu đáng lo, bởi người thầy chỉ có thể đổi mới khi họ thực sự có động lực, niềm tin và điều kiện sống đủ tốt.

2.3.3. Thách thức về cơ sở vật chất, hạ tầng và khoảng cách vùng miền

Việt Nam đã đạt được những tiến bộ lớn trong phổ cập giáo dục và chuyển đổi số, nhưng sự bất bình đẳng vùng miền vẫn là vấn đề nhức nhối. Ở các thành phố lớn, học sinh có thể học trực tuyến, dùng máy tính bảng, tham gia lớp học AI; nhưng ở miền núi, vẫn có nơi học sinh phải đi bộ hàng chục cây số đến lớp, chưa có internet ổn định.

Nhiều trường học vùng sâu thiếu thiết bị, thiếu điện, thiếu cả giáo viên. Khi nói đến “chuyển đổi số giáo dục”, chúng ta cần nhớ rằng có hàng vạn giáo viên vùng cao vẫn đang dạy chữ bằng bảng phấn, chứ chưa thể dạy học qua màn hình. Khoảng cách số không chỉ là vấn đề công nghệ, mà là vấn đề công bằng xã hội trong giáo dục.

Đầu tư cho cơ sở hạ tầng số ở vùng khó khăn không chỉ là trách nhiệm của ngành giáo dục, mà còn là nhiệm vụ chiến lược của Nhà nước. Bởi

không ai bị bỏ lại phía sau trong kỷ nguyên tri thức, đó mới là bản chất của một nền giáo dục nhân văn.

2.3.4. Thách thức về giáo dục đạo đức, nhân cách và giá trị sống

Một nguy cơ khác của kỷ nguyên số là sự xói mòn giá trị đạo đức và lối sống thực dụng trong một bộ phận thanh thiếu niên. Mạng xã hội với tốc độ lan truyền nhanh chóng có thể biến một hiện tượng tiêu cực thành trào lưu, khiến học sinh bị cuốn vào thế giới ảo, xa rời thực tế và giá trị thật.

Giáo dục đạo đức trong bối cảnh này không thể chỉ dừng lại ở những bài giảng lý thuyết, mà phải được thực hiện bằng trải nghiệm, bằng gương sáng, bằng hành động thực tế. Người thầy cần trở thành “người bạn định hướng”, giúp học sinh biết tự điều chỉnh hành vi, biết trân trọng con người, tôn trọng sự khác biệt, và sống có trách nhiệm với cộng đồng.

Chỉ khi học sinh được rèn luyện cả “trí - đức - thể - mỹ”, chúng ta mới có thể nói đến “giáo dục toàn diện” - điều mà Nghị quyết 29-NQ/TW của Ban Chấp hành Trung ương Đảng (năm 2013) đã xác định là mục tiêu xuyên suốt của đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục và đào tạo.

2.3.5. Một số giải pháp nhằm nâng cao chất lượng giáo dục trong thời đại số

Trước những thách thức đó, cần có các giải pháp tổng thể, đồng bộ và thực chất, trong đó người thầy vẫn là trung tâm của mọi sự đổi mới.

Thứ nhất: Tiếp tục đổi mới chương trình, phương pháp và đánh giá học sinh.

Chương trình học cần được tinh giản, giảm tải lý thuyết, tăng cường kỹ năng thực hành, kỹ năng số và năng lực giải quyết vấn đề. Việc đánh giá học sinh nên dựa trên quá trình học tập, sự tiến bộ và năng lực sáng tạo thay vì chỉ dựa vào điểm số.

Đặc biệt, cần khuyến khích các hoạt động trải nghiệm sáng tạo, hướng nghiệp, dự án cộng đồng - nơi học sinh được “học bằng làm”, được thử sức với thực tế, được trưởng thành qua va chạm.

Thứ hai: Đầu tư và phát triển đội ngũ giáo viên chất lượng cao. Cần có chính sách bồi dưỡng kỹ năng số, kỹ năng sư phạm và năng lực sáng tạo cho giáo viên, đặc biệt là ở vùng sâu, vùng xa. Nhà nước và địa phương nên có chính sách hỗ trợ tài chính, đào tạo lại, tạo điều kiện để giáo viên được học tập suốt đời. Đồng thời, phải cải thiện chế độ đãi ngộ, để nghề dạy học thực sự là nghề được xã hội tôn vinh cả về vật chất lẫn tinh thần.

Thứ ba: Phát triển hạ tầng số và học liệu mở cho giáo dục. Xây dựng kho học liệu số quốc gia, thư viện số dùng chung, hệ thống quản lý học tập trực tuyến thống nhất, bảo đảm mọi học sinh đều có cơ hội tiếp cận. Song song với đó, cần có chính sách hỗ trợ thiết bị và kết nối Internet cho học sinh nghèo, vùng khó khăn.

Thứ tư: Đẩy mạnh hợp tác quốc tế và học hỏi kinh nghiệm chuyển đổi số. Tham gia các mạng

lưới giáo dục toàn cầu, hợp tác đào tạo giáo viên với các quốc gia có nền giáo dục tiên tiến như Phần Lan, Nhật Bản, Hàn Quốc... Việc học hỏi mô hình tiên tiến không phải để sao chép, mà để chọn lọc, điều chỉnh phù hợp với điều kiện Việt Nam.

Thứ năm: Huy động sức mạnh của xã hội trong phát triển giáo dục. Giáo dục không thể là việc của riêng ngành giáo dục. Cần có sự chung tay của gia đình, doanh nghiệp, tổ chức xã hội và truyền thông trong việc tạo môi trường lành mạnh, định hướng giá trị cho thế hệ trẻ. Khi toàn xã hội quan tâm đến giáo dục, người thầy sẽ có thêm điểm tựa để hoàn thành sứ mệnh của mình.

Những thách thức mà giáo dục Việt Nam đang đối mặt không chỉ là câu chuyện của công nghệ, mà là câu chuyện của con người và giá trị. Chuyển đổi số thành công không chỉ nằm ở việc trang bị máy tính hay phần mềm, mà nằm ở việc làm cho trái tim con người thích ứng với thời đại mới.

Người thầy, với trí tuệ, đạo đức và khát vọng cống hiến, chính là nhân tố quyết định để giáo dục Việt Nam vừa hội nhập quốc tế, vừa giữ vững bản sắc dân tộc.

2.4. Người thầy trẻ - người gìn giữ và sáng tạo tri thức mới

Nếu thế hệ người thầy đi trước là những người đã đặt nền móng cho giáo dục Việt Nam bằng mồ hôi, nước mắt và niềm tin vào tri thức, thì những người thầy trẻ hôm nay chính là lớp kế tục, đang gánh trên vai sứ mệnh làm mới, làm đẹp và làm giàu cho nền giáo dục dân tộc trong thời đại số. Họ bước vào nghề trong một thời kỳ hoàn toàn khác, khi lớp học không còn là bốn bức tường, khi học trò có thể học qua màn hình, khi tri thức mở ra vô tận trên không gian mạng. Nhưng dù bối cảnh có thay đổi, cái tâm và ngọn lửa nghề giáo trong họ vẫn cháy sáng, vẫn ấm nồng như bao thế hệ trước.

2.4.1. Thế hệ thầy cô trẻ trong bối cảnh chuyển đổi số

Những năm gần đây, chúng ta chứng kiến một làn sóng trẻ hóa mạnh mẽ trong đội ngũ giáo viên. Họ là thế hệ được sinh ra và trưởng thành cùng công nghệ, thông minh, nhanh nhạy và năng động. Họ biết sử dụng trí tuệ nhân tạo để thiết kế bài giảng, biết lập nhóm học tập trực tuyến, biết tổ chức các dự án học tập bằng các công cụ số. Trong lớp học của họ, học sinh không chỉ nghe giảng mà còn tham gia thảo luận, phản biện, sáng tạo và chia sẻ ý tưởng như những người bạn cùng học.

Những người thầy trẻ hôm nay không còn đứng trên bục giảng như “người nói”, mà bước xuống để trở thành “người dẫn đường”. Họ không xem công nghệ là mối đe dọa, mà là một người bạn đồng hành, giúp họ kết nối gần hơn với học sinh, hiểu hơn tâm lý tuổi trẻ, và truyền cảm hứng học tập bằng những hình thức sinh động, cuốn hút.

Thế hệ giáo viên trẻ đang góp phần hình thành

một diện mạo mới cho giáo dục Việt Nam: hiện đại hơn, linh hoạt hơn, và nhân văn hơn.

2.4.2. Nhưng phía sau ánh sáng nghề nghiệp là những thách thức thầm lặng

Không ít thầy cô trẻ đang phải đối diện với những thử thách mà chỉ người trong nghề mới hiểu được. Áp lực từ khối lượng công việc, sự kỳ vọng của phụ huynh, áp lực điểm số, xếp loại, cùng những đánh giá khắt khe từ xã hội khiến nhiều giáo viên trẻ cảm thấy mệt mỏi.

Có những đêm họ thức trắng soạn giáo án điện tử, chỉnh slide cho bài giảng trực tuyến, hay tìm cách để một học sinh cá biệt không bị bỏ lại phía sau. Có những khi họ gác lại hạnh phúc riêng để tham gia công tác chủ nhiệm, trực trường, dạy bù, bồi dưỡng học sinh yếu. Và cũng có lúc, họ phải làm bạn với cô đơn, bởi nghề giáo, dù đẹp đẽ, đôi khi cũng là một hành trình lặng lẽ.

Trong kỷ nguyên số, người thầy trẻ còn phải đối diện với “cơn lốc” thông tin: hàng ngàn nguồn học liệu, mạng xã hội, các trào lưu, luồng quan điểm trái chiều. Nếu không vững vàng, họ có thể dễ dàng bị cuốn vào sự xô bồ, đánh mất chính mình. Vì vậy, bản lĩnh, lòng yêu nghề và niềm tin vào giá trị nhân văn của giáo dục chính là điểm tựa giúp họ đứng vững và tỏa sáng.

2.4.3. Sáng tạo - bản lĩnh và sứ mệnh của người thầy trẻ

Mỗi thế hệ thầy cô đều có cách cống hiến riêng, nhưng với thế hệ hôm nay, sáng tạo chính là hình thức cống hiến đẹp nhất. Người thầy trẻ không chỉ giỏi chuyên môn, mà còn là người tiên phong trong đổi mới, người dám thử, dám sai, dám làm khác để học trò được học tốt hơn.

Họ biết biến một bài học khô khan thành một cuộc trải nghiệm sinh động, biến một giờ học trực tuyến thành một hành trình khám phá hấp dẫn. Có thầy cô sáng tạo ra mô hình lớp học “ngược” (flipped classroom), có người ứng dụng trò chơi hóa (gamification) trong giảng dạy để học sinh vừa học vừa chơi, có người lập kênh YouTube chia sẻ kiến thức cho hàng vạn người theo dõi.

Những sáng tạo ấy không chỉ giúp học sinh yêu thích học tập hơn, mà còn góp phần làm mới nền giáo dục Việt Nam, khiến nghề dạy học trở nên năng động, hiện đại và hấp dẫn hơn.

Tuy nhiên, sự sáng tạo của người thầy trẻ không chỉ nằm ở công nghệ, mà còn ở cách họ thấu hiểu và truyền cảm hứng. Bằng chính câu chuyện đời mình, vượt khó, kiên trì, say nghề, họ dạy cho học sinh bài học lớn nhất: rằng tri thức chỉ có giá trị khi được thắp sáng bằng đam mê và tình yêu thương.

2.4.4. Người thầy trẻ - người giữ ngọn lửa và truyền niềm tin

Có một hình ảnh rất đẹp về nghề giáo: “Người thầy là người thắp sáng ngọn nến của tri thức, để ánh sáng ấy lan tỏa từ thế hệ này sang thế hệ

khác”. Thế hệ thầy cô trẻ hôm nay chính là những người cầm đuốc của thời đại mới, ngọn đuốc không chỉ cháy bằng phấn trắng và bảng đen, mà còn bằng ánh sáng của công nghệ, của sáng tạo và của lòng nhân ái. Họ giữ gìn giá trị truyền thống, lòng yêu nghề, đạo đức, tận tụy đồng thời thổi vào nghề giáo tinh thần mới: năng động, hội nhập, và không ngừng đổi mới. Họ chính là cầu nối giữa quá khứ và tương lai, giữa truyền thống và hiện đại, giữa tri thức Việt Nam và tri thức toàn cầu.

Và có lẽ, dù thời gian có trôi, công nghệ có thay đổi, thì người thầy trẻ hôm nay vẫn sẽ được nhắc đến bằng sự kính trọng và biết ơn, bởi họ đã chọn một con đường đầy thách thức nhưng cũng đầy ý nghĩa: con đường gieo chữ, gieo người và giữ gìn linh hồn của dân tộc trong thế giới số hóa.

Những người thầy trẻ hôm nay không chỉ đang làm nghề, mà đang viết tiếp câu chuyện thiêng liêng của nghề. Họ đang nối dài truyền thống “tôn sư trọng đạo”, đang làm sống lại tinh thần “dạy học là trồng người”, nhưng bằng một diện mạo mới, tươi trẻ, sáng tạo và đầy khát vọng.

Khi họ dạy học bằng cả trái tim, khi mỗi tiết học là một lần truyền cảm hứng, thì nghề giáo vẫn sẽ mãi là nghề đẹp nhất trong mọi nghề đẹp.

3. Kết luận

Trong hành trình phát triển của dân tộc, người thầy luôn là biểu tượng của trí tuệ, của đạo đức và của lòng nhân ái. Dẫu thời gian có trôi qua, công nghệ có thay đổi, phương pháp giảng dạy có tiến bộ đến đâu, thì hình ảnh người thầy vẫn luôn in đậm trong ký ức của mỗi người như một biểu tượng thiêng liêng.

Nhìn lại chặng đường đã qua, chúng ta càng thấy rõ: giáo dục Việt Nam đã và đang chuyển mình mạnh mẽ để thích ứng với thời đại số. Trong quá trình ấy, người thầy chính là linh hồn của sự đổi mới, là người biến những chủ trương, chính sách của Đảng và Nhà nước thành những hành động

cụ thể trong từng lớp học, từng bài giảng, từng ánh mắt học trò. Những thay đổi về chương trình, công nghệ, phương pháp, dù có hiện đại đến đâu, cũng sẽ trở nên vô nghĩa nếu thiếu đi tình yêu nghề và nhân cách người thầy.

Hơn hai nghìn năm trước, Khổng Tử nói: “Dạy học là gieo hạt giống cho tương lai”. Hơn một trăm năm trước, Chủ tịch Hồ Chí Minh viết: “Vì lợi ích mười năm trồng cây, vì lợi ích trăm năm trồng người”. Và hôm nay, trong kỷ nguyên số, lời dạy ấy vẫn vang vọng, như một lời nhắc nhở thiêng liêng về sứ mệnh của người thầy, người trồng người giữa thời đại tri thức. Chúng ta tin rằng, với sự quan tâm của Đảng, Nhà nước và toàn xã hội, với sự tận tâm của hàng triệu thầy cô, và với khát vọng học tập suốt đời của nhân dân, nền giáo dục Việt Nam sẽ vững vàng tiến bước, hội nhập, sáng tạo và nhân văn.

Người thầy, dù ở thời nào, vẫn sẽ là người dẫn đường tin cậy nhất trên hành trình chinh phục tri thức và nhân cách. Và trong dòng chảy của thời đại, hình ảnh người thầy Việt Nam sẽ mãi lung linh, giản dị mà cao quý, người giữ lửa tri thức và thắp sáng tương lai dân tộc.

“Người thầy giáo trong kỷ nguyên số” không chỉ là hình ảnh của một nghề, mà là biểu tượng của trí tuệ Việt Nam - nơi quá khứ, hiện tại và tương lai cùng gặp nhau trong ánh sáng của tri thức và lòng nhân ái ■

Tài liệu tham khảo

- [1]. Đảng Cộng sản Việt Nam (2013). *Nghị quyết số 29-NQ/TW về đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục và đào tạo*.
- [2]. Thủ tướng Chính phủ (2022). *Chiến lược chuyển đổi số quốc gia đến năm 2025, định hướng đến năm 2030*.
- [3]. UNESCO (2021). *Reimagining our futures together: A new social contract for education*.
- [4]. Bộ Giáo dục và Đào tạo (2024). *Báo cáo tổng kết chuyển đổi số trong giáo dục*.
- [5]. Hồ Chí Minh (1958). *Về nhiệm vụ của người thầy giáo*.

The teacher in the digital age

Assoc. Prof. Dr. To Ba Truong

Institute for Educational Cooperation and Development - Email: tobatruong@gmail.com.

Abstract: The article “The teacher in the digital age” discusses the role, qualities, and competencies of the teachers in the context of the digital transformation of Vietnamese education today. The author emphasizes that, although technology is profoundly changing the way to teach and to learn, the teacher remains the central figure and the soul of education. This article analyzes the challenges facing the teachers: professional pressure, the technological gap, inequality in facilities, and the need for curriculum and teaching method innovation. From there, the article proposes solutions to improve the quality of education in the digital age, such as: enhancing the teachers’ digital skills, investing in technological infrastructure, innovating the curriculum, and especially developing a spirit of lifelong learning, a love for the profession, and the personality of the teacher. Written in a political and humanistic style, the article also conveys a message of gratitude to generations of teachers, while affirming faith in the younger generation of teachers - those who are preserving and creating new knowledge for the nation in the digital age.

Keywords: Teacher, digital education, digital transformation, teacher competencies, lifelong learning, humanistic education, young educators, modern Vietnamese education.